

Lublin, dnia 18 września 2023 r.

Dr hab. Jan Izdebski prof. KUL

Kierownik Katedry Prawa Samorządu Terytorialnego i Nauki Administracji

Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Recenzja rozprawy doktorskiej Sebastiana Chrzanowskiego, pt.:

Reprezentanci polskich województw w Komitecie Regionów.

Założenia i praktyka

Białystok 2023, ss. 307.

napisanej w Katedrze Prawa Międzynarodowego Publicznego i Europejskiego

(Wydział Prawa - Uniwersytet w Białymstoku)

pod kierunkiem Prof. dr hab. Macieja Perkowskiego

W wykonaniu uchwały Rady Dyscypliny Nauki Prawne Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 16 czerwca 2023 roku o powołaniu recenzentów rozprawy doktorskiej mgr Sebastiana Chrzanowskiego pt.: „***Reprezentanci polskich województw w Komitecie Regionów. Założenia i praktyka***” przedstawiam **pozytywną** recenzję przedmiotowej rozprawy wraz z uzasadnieniem.

1. Wybór tematu i koncepcji badawczej

Wybór tematu, którego opracowania podjął się Autor należy uznać za wysoce wartościowy, jest to zagadnienie ważne i zasługujące na opracowanie w formie rozprawy doktorskiej z zakresu szeroko pojętego prawa międzynarodowego publicznego oraz prawa administracyjnego. Tematykę pracy należy umiejscowić w zakresie sfery prawa publicznego

– w szczególności prawa samorządu terytorialnego oraz prawa międzynarodowego publicznego.

Przyjęty w rozprawie zakres tematyczny ma ścisłe związki z prawem administracyjnym w szczególności jego częścią ustrojową obejmującą organizację i funkcjonowaniem jednostek samorządu terytorialnego w tym przypadku dotyczącego poziomu samorządu województwa, ponadto zagadnienia poruszone w pracy z uwagi na sferę regulacji prawnej mają również bezpośrednie odniesienie do prawa międzynarodowego publicznego.

Wybrane przez Autora zagadnienie należy do istotnych problemów związanych z realizacją zadań publicznych przez jednostki samorządu terytorialnego w szczególności realizacji współpracy międzynarodowej. Ponadto we wstępie pracy Autor przekonująco uzasadnia wybór problemu badawczego, uzasadniając wybór tematu własnym, istotnym doświadczeniem zawodowym. Z tego względu nie budzi zastrzeżeń element tytułu rozprawy: *Założenia i praktyka*. W literaturze nauk prawnych brak jest szczegółowych opracowań analizujących te istotne zagadnienie w powiązaniu z analizą prawnomiędzynarodową popartą analizą praktyki samorządów w tym zakresie. Recenzowana praca wypełnia istotną lukę w badaniach nauk prawnych.

W tym miejscu podkreślić rolę Promotora - w ramach prac seminarium doktorskiego mamy możliwość zapoznania się z kolejną wartościową rozprawą z zakresu międzynarodowej współpracy samorządu terytorialnego.

Z tego względu wybór przedmiotu badań oraz wybór i sposób ujęcia tematu zasługują na pełną aprobatę. Na pochwałę zasługuje również przejrzysty i komunikatywny sposób uporządkowania koncepcji badawczej pracy.

Jako przedmiot rozprawy Autor wskazuje: *funkcjonowanie, a także skonfrontowanie założeń i praktyki aktywności samorządowców wskazanych przez Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej w Komitecie Regionów Unii Europejskiej*.

Następnie Autor jasno określa problemy badawcze pracy, w postaci:

1. *Czy Komitet Regionów jest najważniejszym forum międzynarodowej aktywności polskich województw?*
2. *Czy w Komitecie Regionów przedstawiciele polskich województw stanowią dominujące gremium w ramach reprezentacji krajowych samorządów?*
3. *Czy przedstawiciele polskich województw identyfikują i rozumieją swoją rolę w Komitecie Regionów adekwatnie do istoty tego unijnego organu?*
4. *Czy udział przedstawiciela danego regionu w Komitecie Regionów wywiera pozytywny*

wpływ na region?

5. *Czy województwa identyfikują wpływ Komitetu Regionów (i swoich przedstawicieli w nim) na swój status i funkcjonowanie?*

Ponadto Autor określa hipotezy, które w zamyśle Autora będą realizowane w treści rozprawy:

1. *Komitet Regionów jest najważniejszym forum międzynarodowej aktywności polskich województw.*
2. *Przedstawiciele polskich województw stanowią w Komitecie Regionów dominujące gremium w ramach reprezentacji krajowych samorządów.*
3. *Przedstawiciele polskich województw nie identyfikują i nie rozumieją swojej roli w Komitecie Regionów adekwatnie do istoty tego unijnego organu.*
4. *Udział przedstawiciela danego regionu w Komitecie Regionów wywiera pozytywny wpływ na region.*
5. *Województwa identyfikują wpływ Komitetu Regionów (i swoich przedstawicieli w nim) na swój status i funkcjonowanie.*

W recenzowanej rozprawie postawiono następujące cele:

1. *Ustalenie czy Komitet Regionów jest najważniejszym forum międzynarodowej aktywności polskich województw.*
2. *Ustalenie czy przedstawiciele polskich województw stanowią w Komitecie Regionów dominujące gremium w ramach reprezentacji krajowych samorządów.*
3. *Ustalenie czy przedstawiciele polskich województw nie identyfikują i nie rozumieją swojej roli w Komitecie Regionów adekwatnie do istoty tego unijnego organu.*
4. *Sprawdzenie czy udział przedstawiciela danego regionu w Komitecie Regionów wywiera pozytywny wpływ na region.*
5. *Ustalenie czy województwa identyfikują wpływ Komitetu Regionów (i swoich przedstawicieli w nim) na swój status i funkcjonowanie.*

Wyraźne i prawidłowe sformułowanie we wstępie pracy jej głównego przedmiotu, celów oraz zidentyfikowanie hipotez badawczych pracy, zasługuje na szczególne zauważenie gdyż potwierdza dobry warsztat badawczy doktoranta. Na pozytywne zaakcentowanie zasługuje również wskazanie aktualnego stanu badań naukowych w przedmiocie rozprawy.

Na osobną uwagę zasługuje fakt, że omawiana tematyka należy do aktualnych i kontrowersyjnych nie tylko w doktrynie prawa międzynarodowego publicznego i prawa samorządu terytorialnego, ale również praktyce działania jednostek samorządu terytorialnego.

Stosowanie analizowanych w pracy regulacji prawnych powoduje istotne problemy dla praktyki i co za tym idzie wątpliwości interpretacyjne. Obrazuje to aktualność i istotne znaczenie wybranej przez Autora problematyki.

Wartościowy wybór problemu badawczego oraz precyzyjne określenie koncepcji badawczej rozprawy wskazuje na bardzo dobre przygotowanie doktoranta w ramach seminarium doktoranckiego prowadzonego przez Promotora pracy doktorskiej.

2. Metody badawcze

We wstępie pracy Autor wskazuje, że w pracy zostaną zastosowane metody: dogmatyczna, prawnoporównawcza oraz historyczno – prawna. W rozprawie zawarto również wartościową analizę orzecznictwa sądowego i literatury przedmiotu. W ramach prac nad rozprawą przeprowadzono szerokie badania dotyczące funkcjonowania Komitetu Regionów UE na podstawie analizy dokumentów oraz badań ankietowych.

Z racji na charakter pracy dominuje w jej treści, co zrozumiałe i w uzasadnione, metoda formalno - dogmatyczna. Na podkreślenie zasługuje fakt, że Autor precyzyjnie i trafnie wyjaśnia dobór metod badawczych oraz sposób ich wykorzystania w kontekście przyjętego w rozprawie przedmiotu badań, wskazuje ponadto konkretne fragmenty pracy, w których użyte zostały właściwe metody badawcze.

Metody wykorzystane w pracy odpowiadają jej charakterowi, zastosowano je prawidłowo, zgodnie z zasadami przyjętymi dla nauk prawnych.

3. Struktura i wymogi formalne pracy

Pod względem formalnym praca została podzielona na wykaz skrótów, wstęp, cztery merytoryczne rozdziały, zakończenie oraz wykazy wykorzystanych źródeł, (które uporządkowano, jako: bibliografię (podzieloną na mniejsze pozycje, ze względu na charakter źródeł), netografię oraz spisy tabel, wykresów rysunków oraz schematów). Rozdziały zostały podzielone prawidłowo (i bardzo szczegółowo) na mniejsze jednostki redakcyjne, ich tytuły i treść są właściwie uporządkowane.

Wstęp pracy jest obszerny i zawiera wszystkie niezbędne elementy służące charakterystyce koncepcji badawczej opracowania. Wskazano tło problematyki badawczej, problemy badawcze, hipotezy badawcze, cele rozprawy oraz metody naukowe przyjęte w analizie problematyki pracy (w tym charakterystykę źródeł), ponadto określono układ merytoryczny pracy (tj. zakres tematyczny rozdziałów).

Struktura pracy została podporządkowana celom pracy i badanym hipotezom, należy ją uznać za adekwatną w stosunku do założonej problematyki pracy.

W rozdziale I pt. - „*Polskie województwa jako regiony europejskie*” przedstawiono pojęcie regionu, problematykę samorządu terytorialnego, województwa i jego obecności na arenie międzynarodowej, w szczególności scharakteryzowano jego zadania w aspekcie międzynarodowym, rolę przedstawicielstw regionalnych województw. Znalazły się w nim również niezbędne odniesienia do pojęć z zakresu samorządu wojewódzkiego w kontekście współczesnych stosunków międzynarodowych.

W rozdziale II pt. - „*Komitet Regionów jako forum aktywności samorządu terytorialnego państw członkowskich*” Autor szczegółowo analizuje rozwiązania prawne regulujące kompetencje oraz strukturę organizacyjną Komitetu Regionów Unii Europejskiej. Szczególna uwaga została poświęcona zagadnieniu skarg do TSUE oraz realizacji zasady pomocniczości i proporcjonalności w działalności Komitetu Regionów UE (KRUE). W treści rozdziału znalazło się również odniesienie do zasad funkcjonowania oraz wewnętrznej organizacji pracy KRUE. W tym celu szczegółowo przeanalizowano akty wewnętrzne KRUE.

W rozdziale III pt. – „*Podstawy prawne funkcjonowania polskich województw i ich członków oraz zastępców w Komitecie Regionów*” przedstawiono problematykę podstaw prawnych funkcjonowania polskich województw i wyłonionych przez nie członków KRUE z uwzględnieniem podziału na prawo Unii Europejskiej oraz prawo krajowe. W rozdziale znalazła się szczegółowa analiza prawnych uwarunkowań form aktywności polskich jednostek samorządu wojewódzkiego we współpracy regionalnej. Jest to bardzo wartościowa część pracy ze względu na jej kompleksowy i uporządkowany charakter.

Rozdział IV pt. – „*Działalność polskich przedstawicieli samorządu województwa w Komitecie Regionów*” zawiera charakterystykę procedury wyboru delegacji do Komitetu Regionów UE oraz podsumowuje działalność delegacji w poszczególnych kadencjach. Ten element pracy zasługuje na szczególną uwagę – przedstawiona analiza to jedna z najciekawszych części recenzowanej rozprawy, która uzasadnia wskazany w jej tytule element: *Założenia i praktyka*.

W treści poszczególnych rozdziałów Autor prawidłowo realizuje cele i założenia badawcze pracy. Na aprobatę zasługuje konstrukcja pracy, w tym sposób podziału poszczególnych rozdziałów.

Rozprawę kończy obszerne zakończenie przedstawionych rozważań. Niewątpliwą zaletą pracy jest fakt, że w zakończeniu Autor odniósł się do wszystkich najważniejszych celów i hipotez wskazanych w pracy oraz zreferował i podsumował rozważania przedstawione w treści rozdziałów. Przedstawione wnioski i postulaty należy ocenić, jako zasadne i wartościowe. Sposób realizacji celów pracy przesądza o jej wysokiej ocenie oraz potwierdza umiejętności badawcze doktoranta.

Na szczególną uwagę zasługują ponadto przemyślane i wartościowe wnioski zawarte w zakończeniu opracowania. Autor precyzyjnie podnosi istotne niespójności w zakresie podstaw prawnych działania Komitetu Regionów UE oraz na podstawie szerokiego oglądu rzeczywistej działalności tej instytucji wskazuje istotne wnioski dotyczące praktyki działań w tym zakresie. Wskazane przez Autora postulaty logicznie wynikają z merytorycznej części rozprawy i tworzą spójny punkt widzenia na temat przeanalizowanych w rozprawie zagadnień.

4. Dobór i sposób wykorzystania źródeł

Zakres i sposób uporządkowania źródeł zasługuje co do zasady na aprobatę. W treści pracy wykorzystano bardzo obszerną liczbę źródeł.

Bibliografia pracy obejmuje:

- **Prawo**, obejmujące:
 - Prawo Unii Europejskiej (124 pozycje);
 - Prawo polskie (35 pozycji);
- **Orzecznictwo**, obejmujące:
 - Orzeczenia UE (3 pozycje)
 - Orzeczenia sądów polskich (17 pozycji)
- **Wykaz literatury** (86 pozycji z zakresu prawa międzynarodowego publicznego, prawa samorządu terytorialnego, prawa administracyjnego, stosunków międzynarodowych oraz literatury uzupełniającej, - wykaz należy uznać za wystarczający dla potrzeb rozprawy, aktualny i uzasadniony

przedmiotem i zakresem opracowania, w wykazie zawarto również literaturę obcojęzyczną z zakresu prawa międzynarodowego publicznego).

- **Netografia** (27 pozycji witryn internetowych instytucji państwowych i samorządowych).

Źródła w pracy wykorzystano i uporządkowano, co do zasady zgodnie z regułami techniki redakcji i cytowania przyjętych dla prac naukowych w dyscyplinie nauki prawne. Problemy dotyczące metod porządkowania źródeł zostaną wskazane w uwagach szczegółowych recenzji.

Zebranie obszernych, różnorodnych źródeł prawidłowo dobranych pod kątem tematyki opracowania oraz ich właściwe wykorzystanie wskazuje na dobry warsztat badawczy Autora i jest ważną podstawą pozytywnej oceny recenzowanej rozprawy. Na aprobatę zasługuje w szczególności szerokie odniesienie do dokumentów, które obrazują dyskusję nad kluczowymi pojęciami analizowanymi w rozprawie.

5. Uwagi szczegółowe

Stwierdzić należy, że praca doktorska autorstwa mgr Sebastiana Chrzanowskiego jest pracą nowatorską, twórczą i w tym zakresie spełnia wymogi stawiane tego rodzaju opracowaniom. Autor zrealizował zapowiedziane we wstępie do pracy założenia badawcze.

Treść omawianych zagadnień wskazuje, że Autor dobrze zna specyfikę prawa samorządu terytorialnego oraz prawa międzynarodowego publicznego i potrafi ją przedstawić w ramach obowiązujących regulacji prawa unijnego, krajowego i międzynarodowego. W treści pracy zagadnienia teoretyczne zostały przedstawione na tle faktycznych działań jednostek samorządu terytorialnego. Jest to niezwykle ważne gdyż zapewnia istotną i niezbędną cechę w badaniach nad normami prawnymi i funkcjonowaniem samorządu terytorialnego – rozumienia rzeczywistości, zjawisk społecznych (tj. realnej sfery życia społecznego, sytuacji adresatów norm prawnych), która podlega ingerencji prawodawcy.

W opinii recenzenta na pozytywną ocenę przede wszystkim zasługuje przyjęta jasna i spójna struktura pracy oraz precyzyjna realizacja zamierzeń badawczych.

Ponadto, jako niewątpliwą zaletę pracy należy wskazać umiejętność Autora porządkowania i systematyzowania zagadnień dotyczących współpracy samorządu przy właściwym użyciu pojęć i modeli teoretycznych nauk prawnych.

Na pozytywną uwagę zasługuje również fakt, że Autor niezbędne dla prawidłowej analizy tematu pracy pojęcia i instytucje prawa samorządu terytorialnego oraz rodzaje porozumień międzynarodowych charakteryzuje przy użyciu właściwie dobranej literatury przedmiotu – prawa międzynarodowego publicznego oraz prawa samorządu terytorialnego. Badając poszczególne aspekty analizowanej problematyki przedstawia je na tle ogólnych instytucji prawa międzynarodowego publicznego, nie poprzestając na ich omówieniu, ale również prezentując dotychczasowe poglądy doktryny naukowej. Dzięki temu treść opracowania w pełni odpowiada zakreślonemu w tytule punktowi odniesienia omawianej tematyki.

Najbardziej wartościowe uwagi Autor zawarł w zakończeniu rozprawy. Na podstawie przeprowadzonej w części merytorycznej analizy prawnej wskazano wartościowe wnioski dotyczące praktycznego stosowania omawianych w rozprawie rozwiązań prawnych, które wpisują się w aktualną dyskusję nad zmianami w regulacjach prawa samorządu terytorialnego.

Recenzowana rozprawa jest na bardzo dobrym poziomie, jednak jak każde opracowanie związane z obszernym materiałem badawczym i złożoną koncepcją teoretyczną zawiera pewne niedociągnięcia i usterki formalne. W związku z tym rolą recenzenta jest wskazanie elementów dyskusyjnych i budzących wątpliwości. W mojej opinii należy zwrócić uwagę na następujące kwestie:

1. Szczególnej uwagi wymaga sposób porządkowania zgromadzonych w rozprawie źródeł. Zaprezentowany w rozprawie sposób porządkowania źródeł budzi następujące wątpliwości:
 - należy rozważyć tradycyjne w naukach prawnych nazwy poszczególnych elementów bibliografii np. źródła *prawa*, *akty normatywne*.
 - w ramach poszczególnych elementów wykazu należy zwrócić uwagę na właściwą hierarchię źródeł prawa, (np. w ramach prawa krajowego gdzie znalazły się istotne niedociągnięcia).

W obecnej formie końcowa bibliografia sprawia wrażenie chaotycznej i utrudnia zapoznanie się z rozprawą. Korekty w tym zakresie powinny być uwzględnione w ramach ewentualnych prac nad wydaniem książkowym rozprawy.

2. Wykaz literatury obejmuje 86 pozycji z zakresu prawa międzynarodowego publicznego i prawa samorządu terytorialnego. W opinii recenzenta

zaprezentowany wykaz można uzupełnić o publikacje dotyczące zagadnień organizacji i zarządzania oraz nauki administracji (np. prace E. Knosali, J. Łukasiewicza, S. Wrzoska, Z. Leońskiego, Z. Cieślaka) w związku z tematyką rozdziału drugiego dotyczącą struktury organizacyjnej oraz zasad funkcjonowania i organizacji pracy Komitetu Regionów UE. Wskazana literatura wpłynie na pogłębienie analiz tej części rozprawy, która obecnie bazuje jedynie na aktach wewnętrznych.

Wskazane uwagi w żadnym stopniu nie obniżają pozytywnej oceny pracy. Ich uwzględnienie może być użyteczne w pracach redakcyjnych związanych z wydaniem pracy w formie książkowej.

W opinii recenzenta wydanie książkowe rozprawy z całą pewnością spotkałoby się z dużym zainteresowaniem, zarówno wśród osób zainteresowanych prawem międzynarodowym publicznym, prawem samorządu terytorialnego jak również praktykom samorządowcom.

6. Podsumowanie

Stwierdzam, że przedłożona do recenzji rozprawa doktorska Pana mgr Sebastiana Chrzanowskiego pt.: „*Reprezentanci polskich województw w Komitecie Regionów. Założenia i praktyka*” napisana pod kierunkiem Prof. dr Macieja Perkowskiego odpowiada wymogom określonym w art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 poz. 1668 z późn. zm.) Stanowi ona oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz prezentuje bardzo dobrą ogólną wiedzę teoretyczną doktoranta w dyscyplinie nauki prawne oraz potwierdza umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej w dyscyplinie nauki prawne.

W związku z tym wnioskuję o dopuszczenie Pana mgr Sebastiana Chrzanowskiego do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

W mojej opinii ze względu na wysoki poziom merytoryczny oraz bardzo dobry warsztat redakcyjny, w tym starannie dobrane obszerne źródła rozprawa zasługuje na wyróżnienie. W związku z tym składam wniosek o wyróżnienie recenzowanej rozprawy.